

etos egalitarny

społeczeństwa łowców-zbieraczy żyjące na północnych terenach republiki południowej afryki nazywa się ju'hoansi, buszmeni. zbierackie społeczności są zazwyczaj wysoce egalitarne, natomiast ju'hoansi są „zaciekle egalitarni”. nie ma żadnych hierarchii. wiek nie daje nikomu żadnej władzy. płeć nie daje nikomu żadnej władzy. jest to społeczeństwo niesamowicie otwarte i tolerancyjne. aby utrzymać taki stan rzeczy, posród ju'hoansi istnieje bardzo swobodna wymiana dóbr. ju'hoansi opisują swoje środowisko jako rodzaj ciągłego przepływu, dawania i brania. prawie każdy ma prawo poprosić kogoś innego o udział w tym, co ma. odrzucenie takiej prośby, obojętnie jakie by były to okoliczności, jest uważane za wyjątkowo niegrzeczne. możesz poprosić każdą osobę o jedzenie, przedmiot, narzędzie, zabawkę i prawie zawsze to otrzymasz. zatrzymuje to stworzenie wszelkiego rodzaju autorytetu i możliwia to bardzo równomierny i bardzo szybki przepływ żywności i zasobów przez społeczeństwo.

ju'hoansi nie narzucają dzieciom niczego na siłę, ale zdają sobie sprawę z istnienia pewnego szczególnego instynktu, nie wśród kobiet, ale wśród mężczyzn. młodzi mężczyźni, którzy udają się na polowanie i przywiozą swoje pierwsze duże zwierzę, pyszną się i popisują, co potencjalnie grozi to zachwianiem ich egalitarnej równowagi, która sprawia, że społeczeństwo funkcjonuje. zamiast chwalić udanego myśliwego, kpią z niego. pojawia się ktoś, kto zabił żyrafę – co jest czymś wielkim i wystarcza, by wykarmić wszystkich na długi czas. odbywa się wtedy festiwal upokarzenia i zniewagi, a od młodego myśliwego oczekuje się zachowywania z wielką pokorą. ju'hoansi zaczynają mówić: „ach, ta żyrafa, trochę chuda żyrafa, trochę śmierdzi, jest żyłasta, jest niedobra, wcale nie jest jej tak dużo, jest ciężkostrawna”. jeden ze starszych ju'hoansi opisał ten rytuał w taki sposób: „używamy tego, by ułagodzić serca młodych mężczyzn”.

etos egalitarny jest etosem kompletnym. wszystkie elementy potrzebne do jego utworzenia i podtrzymania - podział ról, wycucie swojego miejsca w grupie, wiedza jak się zachować - jest wdrukowana w ludzkie serca. etos egalitarny jest jedną z dróg jakie może obrać społeczność aby przeżyć na świecie i jest to jedna z najpopularniejszych i najpowszechniejszych dróg.

etos egalitarny nie jest ani prawicowy ani lewicowy, nie jest ani postępowy ani uwsteczniający, nie jest nowoczesny ani tradycyjny, nie jest narodowy, państwowy, plemienny, nie jest dobry ani zły - jest po prostu jednym z filarów na którym można oprzeć kulturę i swoje życie. jest w stanie się utrzymać i swoją egzystencją usprawiedliwić swoją obecność na tym świecie. jest jedną ze ścieżek życia. po prostu jest.

etos elitarny i egalitarny nie są w stanie funkcjonować w zgodzie i we współpracy, ponieważ egalitaryzm opiera się na kulturowej pacyfikacji elitarystów i zerowaniu na ich większych niż przeciętna możliwości gromadzenia zasobów. sytuacja w której naturalni elitaryści uciekają ze wspólnoty egalitarnych jest końcem tej wspólnoty, ponieważ ci spacyfikowani elitaryści odpowiadają za większość zysków danej wspólnoty na której mogą zerować egalitarni. doprowadza to do końca społeczności, najpierw przez coraz mniejszy obrót dóbr wewnątrz wspólnoty, a następnie zlikwidowanie wspólnoty przez samą naturalną przewagę elitarnego przeciwnika. wspólnota elitarna sama załamie się od wewnętrznej konkurencji pomiędzy egalitarnymi, przystosowanymi do konkurencji o zasoby zebrane przez innych.

dlatego osobiste osiągnięcia, nawet takie z których zysk czerpią inni, są przez egalitarnych zohydzone, ponieważ w odwrotnym przypadku coraz więcej ludzi szło by drogą sukcesu, w tej drodze znalazłoby się głównie elitaryści, którzy z czasem zorganizowaliby się w elitarnym etosie. dlatego każde osobiste osiągnięcie musi być w etosie egalitarnym połączone z poniżeniem, aby zabrać zasoby od osoby która je zdobyła oraz przestrzec innych przed pójściem drogą elitaryzmu.

istnienie sprawnego i świadomego elitarysty jest dla egalitarnego śmiertelnym zagrożeniem, ponieważ nawet mała grupka zorganizowanych elitarystów jest w stanie w bardzo krótkim czasie zdobyć równą pozycję nad z wiele większą grupką egalitarnych, a następnie przewagę. elitarysta który osiągnął swój mały sukces, jest też lustrem w którym egalitarny może się przejrzeć i zobaczyć wszystkie swoje wady. zawiść, małostkowość, lenistwo fizyczne i intelektualne. taka reakcja, nawet ostrzejsza, może się też ukazać u naturalnych elitarystów, którzy dali się złamać i dostosowali się do egalitarnego trybu życia. widzą wszystko kim mogliby być, ale tyle już zainwestowali w życie w egalitarnym trybie, że zmiana tego byłaby przyznaniem się, że popełnili błąd i ich cały życiowy wysiłek i potencjał został zmarnotrawiony dla podtrzymania egalitarnego koryta.

etos egalitarny ma jednak pewne przewagi nad etosem elitarnym. najważniejsza - jest wygodny. nie musisz się przejmować przyszłością, planować, ciężko pracować, starać się, wysilać, pilnować, grodzić, odstraszać, bronić, zdobywać, pamiętać. robisz tyle, żeby przeżyć a jak ktoś przychodzi, to dajesz mu ile możesz. i ty też możesz zrobić tak samo i zabrać temu, kto ma więcej niż potrzebne do przeżycia. nie jesteś też niebezpieczny, nie jesteś cenny, nie masz nic wartościowego, przez co nie jesteś celem dla innych. jest to styl życia beztroski, w którym swoją przyszłość wkładasz w ręce szerokiego grona obcych osób, przez co nie musisz siebie samego obwiniać o wszelkie porażki, a duża liczba różnych ludzi oraz liczność egalitarystów tworzy mniejszą lub większą iluzję bezpieczeństwa.

życie wewnątrz egalitarnego społeczeństwa opiera się na pilnowaniu aby produkować jak najmniej a konsumować jak najwięcej, ponieważ produkcja odbywa się kosztem osobistym a konsumpcja kosztem wspólnym. jednostki istnieją w stanie ciągłego, mniejszego lub większego, wewnętrznego drapieżnictwa. agresywni egalitaryści specjalizują się w wyszukiwaniu ludzi od siebie zaradniejszych, którzy nie potrafią ochronić wystarczająco dobrze swoich zasobów. wyjaśnia to dlaczego w egalitarnych społeczeństwach istnieje pobłażanie dla przestępców - są oni sprawnymi, agresywnymi egalitarystami, którzy nie cofają się przed złamaniem zasad aby zdobyć zasoby dla siebie, ale swoimi działaniami nie przeciwstawiają się etosowi i ich postawa nie grozi jego erozją, nie zagrażają istnieniu permissywnego balansu społeczności. szanuje się ich za zabieranie innym, co jest elementem wspólnego społecznego poniżenia tych, którzy coś osiągnęli. tolerancja takich zachowań jest spełnianiem egalitarnego obowiązku upadlania lepszych.

egalitarystom nieprzychylny jest etos poprawy własnego losu, ale w każdym człowieku drzemie instynkt poprawy swojej pozycji. każdy chce mieć więcej, lepiej, łatwiej. jak więc pogodzić polepszanie własnej postawy z etosem który to ulepszanie szybko zauważy i za to ukaże? to proste - polepszanie swojej pozycji polega na obniżaniu pozycji innych. jeżeli moja sytuacja się nie zmieni, ale innych pogorszy, to ja będę mieć lepiej. jeżeli ja jestem na niskiej pozycji, to ściągnąc innych w dół, będę wyżej. jeżeli ja utrzymuje się w tym samym miejscu, ale inni będą mieli gorzej, to w efekcie moja sytuacja będzie lepsza. w przypadku tych wyraźnie lepszych sprawa jest prosta, ponieważ wprost odbiera się im to co zdobyli. ale kiedy różnica pomiędzy przedstawicielami etosu egalitarnego nie jest znaczna, nie można tak postąpić. wtedy metodą jest tworzenie sytuacji w których inny egalitarysta sam osłabi swoją pozycję. daje mu się złe rady. zachęca go do tego co będzie dla niego złe w skutkach. obrzydza mu się wykonywanie czynności, które będą w stanie polepszyć jego życie. steruje się jego percepcją do tego, aby wykonywał błędy.

konsekwencją takiego stylu jest to, że każde miejsce gdzie dzieje się życie społeczeństwa jest wielką planszą na której cały czas szuka się okazji do ataku. egalitarysta jest w stanie ciągłej gotowości na to, aby zadać cios, ponieważ to nie on, ale potencjalna ofiara wybiera moment w którym można ją zaatakować. egalitaryści żyją w ciągłym napięciu, gotowi wykorzystać każdy moment słabości. egalitaryści przykaszczą każdej złej radzie, złemu pomysłowi, złej strategii, złemu zachowaniu. usprawiedliwią lenistwo, głupotę, brzydotę, krótkowzroczność. oplują autorytet, radę, praktykę, cierpliwość, pracę, sumienność. będą tworzyć ofiary, kaleki, łamagi, ciamajdy, niedojdów. będą sabotować poprawę swojego losu, rozwój osobisty, ulepszenie stylu życia. będą wewnętrznymi drapieżnikami.

etos elitarny	etos egalitarny
wolność	równość
ryzyko i zysk	bezpieczeństwo i pewność
chwali się osobiste osiągnięcia	karze się osobiste osiągnięcia
dobrze sobie radzi w nieznanym środowisku	dobrze sobie radzi w znanym środowisku
jakość, nie ilość	ilość, nie jakość
zaprasza do siebie najlepszych	zaprasza wszystkich
własność prywatna	własność wspólna
dostarczanie zasobów z zewnątrz	dzielenie zasobów wewnątrz
nierówne dzielenie bogactwa	równe dzielenie biedy
duże nierówności, wszyscy mają lepiej	małe nierówności, wszyscy mają gorzej
przejmują inicjatywę	czeka na zgodę innych